

University of
Sistan and Baluchestan

Iranian Educational
Psychology Association

Investigating the effectiveness of education based on the social-emotional competence model on the sense of belonging to school and academic adjustment of elementary school boys

Hafez Padervand¹ | Ezatollah Ghadampour² | Fazlolah Mirdrikvand³

1. Ph.D. Student in educational Psychology, Department of Educational Psychology, Lorestan University, Khorramabad, Iran.

E-mail: hafezpadervand@gmail.com

2. Corresponding Author, Professor, Department of Psychology, Faculty of Literature and Humanities, Lorestan University, Khorramabad, Iran. E-mail: Ghadampour.e@lu.ac.ir

3. Professor, Department of Psychology, Faculty of Literature and Humanities, Lorestan University, Khorramabad, Iran. E-mail: Mirdrikvand.f@lu.ac.ir

Article Info

Article type:

Research Article

Article history:

Received: 3 December 2023

Received in revised form:

23 February 2024

Accepted: 21 May 2024

Published online: 21 May 2024

Keywords:

Social-emotional competence model, sense of belonging to school, academic adjustment, male students.

ABSTRACT

Students who have less academic adjustment and sense of belonging to school experience many behavioral, emotional and academic problems. Therefore, the purpose of this research was to investigate the effectiveness of education based on the social-emotional competence model on the sense of belonging to school and academic adjustment of elementary school boys in Khorramabad. The research method was semi-experimental with a pre-test and post-test design with a control group. The statistical population of the present study included all male elementary school students in Khorramabad city in the academic year of 2022-2023. Among the statistical population, 30 students from three grades (4th, 5th, 6th) were selected by available sampling method and then assigned to two experimental (15 people) and control (15 people) groups by random sampling. The experimental group underwent social-emotional competence training during 9 sessions of 50 minutes, but the control group did not receive the training certificate. The tools used in the current research were the school belongingness questionnaire by Berry and Betty (2005) and the academic adjustment questionnaire by Baker and Seriak (1984). The collected data were analyzed using SPSS.23 software and using multivariate covariance analysis. The results of the analysis of the research findings showed that the education based on the social-emotional competence model is effective on the sense of belonging to the school and the academic adjustment of the students ($p < 0.05$). In other words, the average scores of the subjects of the experimental group in the post-test were higher than those of the control group in the feeling of belonging to the school and academic adjustment. According to the results of this research, it can be said that one of the useful and valuable educational approaches in order to strengthen educational variables such as the sense of belonging to school and academic adaptation of elementary school students, is education based on the social-emotional competence model.

Cite this article: Padervand, H., Ghadamoor, E., & Mirdrikvand, F. (2024). Investigating the effectiveness of education based on the social-emotional competence model on the sense of belonging to school and academic adjustment of elementary school boys. *Journal of Educational Psychology Studies*, 21 (53), 30-53.

DOI: [10.22111/JEPS.2024.47356.5612](https://doi.org/10.22111/JEPS.2024.47356.5612)

© The Author(s).

Publisher: University of Sistan and Baluchestan

بررسی اثربخشی آموزش مبتنی بر مدل شایستگی هیجانی - اجتماعی بر احساس تعلق به مدرسه و سازگاری تحصیلی دانش آموزان پسر مقطع ابتدایی

حافظ پادروند^۱ | عزت اله قدم پور^۲ | فضل اله میردریکوند^۳

۱. دانشجوی دکتری روانشناسی تربیتی، گروه روانشناسی تربیتی، دانشگاه لرستان، خرم آباد، ایران. رایانامه: abcdef@usb.ac.ir

۲. نویسنده مسئول، استاد، گروه روانشناسی، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه لرستان، خرم آباد، ایران. رایانامه: Ghadampour.e@lu.ac.ir

۳. استاد گروه روانشناسی، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه لرستان، خرم آباد، ایران. رایانامه: Mirderikvand.f@lu.ac.ir

اطلاعات مقاله	چکیده
نوع مقاله: مقاله پژوهشی	دانش آموزانی که سازگاری تحصیلی و احساس تعلق کمتری به مدرسه دارند مشکلات رفتاری، هیجانی و تحصیلی عدیده‌ای را تجربه می‌کنند. از این رو هدف از این پژوهش بررسی اثربخشی آموزش مبتنی بر مدل شایستگی هیجانی- اجتماعی بر احساس تعلق به مدرسه و سازگاری تحصیلی دانش آموزان پسر مقطع ابتدایی شهر خرم‌آباد بود. روش پژوهش نیمه‌آزمایشی با طرح پیش‌آزمون و پس‌آزمون با گروه گواه بود. جامعه آماری پژوهش حاضر شامل کلیه دانش آموزان پسر ابتدایی شهر خرم‌آباد در سال تحصیلی ۱۴۰۳-۱۴۰۲ بود. از میان جامعه آماری تعداد ۳۰ دانش آموز از سه پایه (چهارم، پنجم، ششم) به شیوه نمونه‌گیری دردسترس انتخاب و در ادامه به شیوه نمونه‌گیری تصادفی در دو گروه آزمایش (۱۵ نفر) و گواه (۱۵ نفر) گمارده شدند. گروه آزمایش تحت مداخله آموزش شایستگی هیجانی- اجتماعی طی ۹ جلسه ۵۰ دقیقه‌ای قرار گرفتند، اما گروه گواه آموزشی را دریافت نکردند. ابزار مورد استفاده در پژوهش حاضر، پرسشنامه احساس تعلق به مدرسه بری و بتی (۲۰۰۵) و پرسشنامه سازگاری تحصیلی توسط بیکر و سریاک (۱۹۸۴) بود. داده‌های جمع‌آوری شده با استفاده از نرم‌افزار SPSS.23 و با استفاده از تحلیل کوواریانس چندمتغیری تحلیل شدند. نتایج حاصل از تجزیه و تحلیل یافته‌های پژوهش نشان داد که آموزش مبتنی بر مدل شایستگی هیجانی- اجتماعی بر احساس تعلق به مدرسه و سازگاری تحصیلی دانش آموزان موثر است ($p < 0/05$). به بیان دیگر، میانگین نمرات آزمودنی‌های گروه آزمایش در پس‌آزمون نسبت به گروه گواه در احساس تعلق به مدرسه و سازگاری تحصیلی در سطح بالاتری بود. باتوجه به نتایج حاصل از این پژوهش می‌توان گفت از جمله رویکردهای آموزشی مفید و ارزشمند در جهت تقویت متغیرهای تحصیلی چون احساس تعلق به مدرسه و سازگاری تحصیلی دانش آموزان ابتدایی، آموزش مبتنی بر مدل شایستگی هیجانی- اجتماعی است.
تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۹/۱۲	
تاریخ ویرایش: ۱۴۰۲/۱۲/۴	
تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۳/۱	
تاریخ انتشار: ۱۴۰۳/۳/۱	
واژگان کلیدی:	
مدل شایستگی هیجانی- اجتماعی، هیجان احساس تعلق به مدرسه، سازگاری تحصیلی، دانش آموزان پسر	

استناد: پادروند، حافظ؛ قدم پور، عزت اله؛ و میردریکوند، فضل اله (۱۴۰۳). بررسی اثربخشی آموزش مبتنی بر مدل شایستگی هیجانی- اجتماعی بر احساس تعلق به مدرسه و سازگاری تحصیلی دانش آموزان پسر مقطع ابتدایی. *مطالعات روانشناسی تربیتی*، ۲۱ (۵۳)، ۳۰-۳۰.

DOI: [10.22111/JEPS.2024.47356.5612](https://doi.org/10.22111/JEPS.2024.47356.5612)

مقدمه

دانش‌آموزانی که دلبستگی اندکی به مدرسه دارند، احساس جدایی و بیگانگی می‌کنند و احتمالاً دچار شکست تحصیلی می‌شوند؛ اما وقتی دانش‌آموزان باور پیدا کنند که مدرسه از آن‌ها حمایت می‌کند، بیشتر به مدرسه دلبستگی پیدا کرده و بیشتر در فعالیت‌های مدرسه شرکت و از هنجارها پیروی می‌کنند و به اهداف پیشرفت مدرسه متعهد می‌شوند (هاوکینز^۱، ۲۰۱۰)؛ این امر اهمیت احساس تعلق به مدرسه را می‌رساند. احساس تعلق به مدرسه^۲ به‌عنوان کیفیت ارتباط دانش‌آموز با مدرسه، احساس مراقبت شدن و دریافت احترام از سوی معلمان، دلبستگی به مدرسه، میزان مشارکت و مشغولیت در مدرسه و تعهد به ارزش‌ها و باورهای مدرسه در نظر گرفته می‌شود (سلیمان‌پور عمران، ۱۴۰۰). لئو و همکاران^۳ (۲۰۲۰) احساس تعلق به مدرسه را بر مبنای میزان ارتباط و دلبستگی دانش‌آموزان به معلمان و همکلاسی‌ها تعریف می‌کنند. ارسالان (۲۰۲۰) احساس تعلق به مدرسه را نیازی روان‌شناختی می‌داند که با پیامدهای مثبت و منفی در رفتارهای مدرسه‌ای و تحصیلی دانش‌آموزان تعیین می‌گردد. احساس تعلق به مدرسه یکی از عوامل مهم موفقیت علمی دانش‌آموزان است و باعث مشارکت مؤثر در فعالیت‌های مدرسه، شرکت در فعالیت‌های کلاسی، سازگاری با فرهنگ مدرسه و رابطه مناسب با معلمان و سایر دانش‌آموزان می‌شود (الن و همکاران^۴، ۲۰۱۸). این نیاز شامل اثبات، فرصت‌هایی برای رقابت، افزایش موقعیت‌های استقلال فردی، مراقبت و حمایت از دانش‌آموز و پذیرفته‌شدن در جمع دوستان می‌شود (سونو و ماگالانس^۵، ۲۰۲۰). وانگ^۶ (۲۰۲۳) در پژوهشی نشان داد که سطوح بالای احساس تعلق به مدرسه با پیامدهای مثبتی مانند پیشرفت تحصیلی، افزایش انگیزش، خودکارآمدی و نمرات بالا و موفقیت تحصیلی در ارتباط است.

1. Hawkins

2. Sense of Belonging to School

3. Liu

4. Allen

5. Suan & Magallanes

6. Wang

از جمله مسائل اساسی که در مدارس و محیط‌های آموزشی، مربیان و معلمان در رابطه با دانش‌آموزان با آن روبه‌رو هستند، بحث سازگاری و چگونه سازگار کردن دانش‌آموزان است (عابدی و همکاران، ۱۴۰۲). سازگاری در حوزه‌های گوناگون معنا پیدا می‌کند از جمله سازگاری در انتقال به محیط یا موقعیت جدید، سازگاری در روابط بین‌فردی و سازگاری در موقعیت‌های آموزشی که از آن به سازگاری تحصیلی یاد می‌شود (پیتوس^۱، ۲۰۰۶). سازگاری تحصیلی^۲ یک مفهوم چند بعدی و به معنای توانایی افراد در پاسخگویی موفقیت‌آمیز به تقاضاهای متنوع و مختلف محیط آموزشی است (همتی، ۱۳۹۹). سازگاری تحصیلی عبارت است از توانایی فرد برای کنار آمدن با تقاضاهای محیط تحصیل و فعالیت‌های مدرسه (والکا^۳، ۲۰۱۵). یاداک^۴ (۲۰۱۷) تعریفی دو بخشی از سازگاری تحصیلی ارائه کرده است: بخش اول شامل تعادل فردی و توافق با خود، توانایی رویارویی و حل و فصل مناقشات داخلی و درماندگی و میزان آزادی از استرس و اضطراب؛ بخش دوم شامل توافق فرد با محیط فیزیکی و اجتماعی یعنی روابط با دیگران و مسائل و رویدادهای مختلف است. سازگاری فرآیندی است که با انسان همراه است و در مراحل مختلف زندگی به‌گونه‌ای خاص شکل می‌گیرد و طی آن فرد برای انطباق دادن خود با فشارهای درونی و ملزومات بیرونی تلاش می‌کند تا به نیازها و خواسته‌های خود برسد (سلام و ماننز^۵، ۲۰۱۶). دانش‌آموزان هرچه به کلاس‌های بالاتر می‌روند، با تغییراتی در محیط آموزشی خود مانند معلمان و همسالان، قانون و روش‌ها، انتظارات و سطح دشواری متفاوت تکالیف مواجه می‌شوند، بنابراین موقعیت تحصیلی آنان مشروط به کنار آمدن با این چالش‌هاست (رولند و میکامی^۶، ۲۰۱۴). پژوهش‌های اخیر نشان داده‌اند که سازگاری تحصیلی

1. Pettus

2. academic adjustment

3. Valka

4. Yadak

5. Salaam, & Mounts

6. Reuland & Mikami

بر رشد تحصیلی و اجتماعی دانش‌آموزان مؤثر است. مهم‌تر اینکه سازگاری تحصیلی اهمیت بسیار در توانایی‌های دانش‌آموزان برای موفقیت در مدرسه و بزرگسالی دارد (یو و همکاران^۱، ۲۰۱۵). عوامل مختلفی بر احساس تعلق به مدرسه و سازگاری تحصیلی دانش‌آموزان اثر دارد، اما اثربخشی یک متغیر جدید، شناختی، هیجانی و اجتماعی یعنی شایستگی هیجانی-اجتماعی بر اهمیت آن می‌افزاید. شایستگی هیجانی-اجتماعی^۲ در کودکان و بزرگسالان اشاره به مجموع دانش، نگرش و مهارت‌های ضروری دارد که هر فرد در ابعاد رشد هیجانی و اجتماعی خود برای پاسخگویی به نیازها و انتظارات شخصی و غیرشخصی باید آن‌ها را داشت باشد و شامل مؤلفه‌های: روابط بین‌فردی^۳، تصمیم‌گیری مسئولانه^۴، خودآگاهی^۵، آگاهی اجتماعی^۶ و خود‌مدیریتی^۷ می‌باشد (کولهو و همکاران^۸، ۲۰۱۵). این مفهوم علی‌رغم شباهت زیاد با مفهوم هوش هیجانی این تفاوت را دارد که هوش هیجانی شامل مهارت درک هیجان‌ها، استفاده از هیجان‌ها بر تسهیل تفکر و مدیریت هیجان‌ها است، درحالی‌که شایستگی هیجانی-اجتماعی سازه‌ای است که مستقیماً با انطباق و عملکرد ارتباط تنگاتنگی دارد (شورنرت-ریچال^۹، ۲۰۱۷). شایستگی هیجانی-اجتماعی برگرفته از یادگیری هیجانی-اجتماعی بر این باور است که یادگیرندگان توانایی خود نظارتی بر رفتارهایشان از طریق یادگیری را دارند (مکرم و همکاران، ۱۴۰۰). نتایج تحقیقات نشان می‌دهند که دانش‌آموزان دارای شایستگی هیجانی-اجتماعی در مدرسه بهتر عمل می‌کنند، احتمال بیشتری دارد که مدرسه را به اتمام برسانند و فارغ‌التحصیل شوند، حتی در سطوح بالاتر، در زندگی بزرگسالی عملکرد بهتری

1. Yoo

2. Social-emotional competence

3. Interpersonal relationships

4. Responsible decision making

5. self-awareness

6. Emotional awareness

7. self management

8. Coelho, Sousa & Mar

9. Schonert -Reichl

نسبت به دانش‌آموزانی که از شایستگی هیجانی-اجتماعی برخوردار نیستند نشان می‌دهند (کوردون و همکاران^۱، ۲۰۲۲)، همچنین آن‌ها تمایل دارند از روابط مثبت با همسالان و معلمان خود لذت ببرند و در اثنای رفتارهای اجتماعی مشکلات رفتاری کمتری را از خود نشان می‌دهند (باگیا و همکاران، ۲۰۲۳). در ارتباط با اثربخشی آموزش شایستگی هیجانی-اجتماعی نتایج چندین پژوهش نشان داده‌اند که شایستگی هیجانی-اجتماعی و آموزش آن بر متغیرهای تحصیلی، اجتماعی و روان‌شناختی اثرات مطلوبی دارد. از جمله دومتروویچ و همکاران^۲ (۲۰۱۷) در پژوهشی نشان دادند که شایستگی هیجانی-اجتماعی عاملی اساسی در سازگاری افراد دارای اختلال رفتاری است. پژوهش اریکسن و برو^۳ (۲۰۲۳) نشان داد که شایستگی هیجانی-اجتماعی بر درگیری تحصیلی و بهزیستی هیجانی دانش‌آموزان نقش مثبتی دارد. مارتینسون^۴ و همکاران (۲۰۲۲) در پژوهشی یافتند که سطوح بیشتر شایستگی هیجانی-اجتماعی در دانش‌آموزان پیش‌دستانی با نتایج یادگیری بالاتر آنان همراه است. بدری گرگری و همکاران (۱۳۹۸) در پژوهشی به این نتیجه دست یافتند که آموزش برنامه اجتماعی-هیجانی بر شایستگی اجتماعی-هیجانی، تاب‌آوری تحصیلی و احساس تعلق به مدرسه دانش‌آموزان برخوردار تأثیر دارد. در پژوهشی نزاکتی هاشمیان و همکاران (۱۴۰۰) نشان دادند که آموزش شایستگی هیجانی-اجتماعی باعث افزایش سرزندگی تحصیلی در دانش‌آموزان دختر شده است. تاربتسکی و همکاران^۵ (۲۰۱۷) در پژوهشی نشان دادند که یادگیری اجتماعی-هیجانی می‌تواند سرزندگی تحصیلی دانش‌آموزان را در برابر دشواری‌های تحصیلی تعیین کند. نتایج پژوهش حسینی (۱۳۹۸) نشان داد که آموزش مهارت‌های اجتماعی-هیجانی بر بهزیستی

1. Gordon

2. Domitrovich

3. Eriksen, & Bru

4. Martinsone

5. Tarbetsky

ذهنی و سازگاری تحصیلی دانش‌آموزان اثربخش است. دی و همکاران^۱ (۲۰۱۷) در پژوهشی به اثربخشی آموزش شایستگی هیجانی-اجتماعی بر افزایش دانش هیجانی، تنظیم/کاربرد هیجان و شایستگی اجتماعی، و کاهش مشکلات رفتاری دانش‌آموزان اشاره کردند. نتایج پژوهش فری و همکاران^۲ (۲۰۰۵) نشان داد که آموزش شایستگی هیجانی-اجتماعی بر پیوند با مدرسه دانش‌آموزان تاثیر مثبت معناداری دارد. سورنتی و همکاران (۲۰۲۰) در پژوهشی نشان دادند که آموزش شایستگی هیجانی-اجتماعی رویکردی اثربخش در تقویت پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان است.

اگر چه احساس تعلق به مدرسه و سازگاری تحصیلی در تمام مقاطع تحصیلی مهم و ضروری است اما در طول دوران مدرسه اهمیت بیشتری می‌یابد (پیری و همکاران، ۱۳۹۸). دانش‌آموزانی که سازگاری تحصیلی و احساس تعلق کمتری به مدرسه دارند مشکلات رفتاری، هیجانی و تحصیلی عدیده‌ای را تجربه می‌کنند. به همین دلیل لازم است که مدیران و معلمان مدارس در جهت رشد و ارتقای احساس تعلق دانش‌آموزان به مدرسه و تقویت سازگاری آنان، برنامه‌ریزی‌های مناسبی را داشته باشند. در این راستا انتظار از مدارس این است که در کنار آموزش علوم، رویکردهای شناختی، هیجانی و اجتماعی را به دانش‌آموزان بیاموزند تا مانع از ترک تحصیل، شکست و بیشتر شدن مشکلات کودکان و خانواده‌های آنها شوند. با در نظر گرفتن مؤثر بودن برنامه آموزش شایستگی هیجانی-اجتماعی و عدم وجود پژوهشی مشابه در ایران، پژوهش حاضر در پی آن است تا ضمن تدوین بسته آموزشی مبتنی بر آموزش شایستگی هیجانی-اجتماعی، اثربخشی این بسته آموزشی را بر احساس تعلق به مدرسه و سازگاری تحصیلی دانش‌آموزان پسر مقطع ابتدایی را مورد مطالعه قرار دهد. بنابراین مسئله اصلی پژوهش این است که آیا آموزش مبتنی بر مدل شایستگی هیجانی-

1. Di Maggio

2. Frey

اجتماعی بر احساس تعلق به مدرسه و سازگاری تحصیلی دانش‌آموزان پسر مقطع ابتدایی تأثیر مثبت و معناداری دارد؟

روش پژوهش

پژوهش حاضر، از نوع نیمه‌آزمایشی با طرح پیش‌آزمون و پس‌آزمون با گروه گواه انجام گرفت. جامعه آماری پژوهش حاضر شامل کلیه دانش‌آموزان پسر پایه چهارم، پنجم و ششم ابتدایی شهر خرم‌آباد در سال تحصیلی ۱۴۰۳-۱۴۰۲ بود. از میان جامعه آماری تعداد ۳۰ دانش‌آموز از هر سه پایه بر اساس نظر مشاوران و معلمان دانش‌آموزان به شیوه نمونه‌گیری دردسترس انتخاب شدند. در ادامه از میان نمونه انتخاب شده به شیوه نمونه‌گیری تصادفی تعداد ۱۵ دانش‌آموز در گروه آزمایش و ۱۵ دانش‌آموز دیگر در گروه گواه گمارده شدند. گروه آزمایش تحت مداخله آموزش شایستگی هیجانی- اجتماعی قرار گرفتند، اما گروه گواه آموزشی را دریافت نکردند. رضایت و تمایل مستمر به همکاری و عدم حضور همزمان در پژوهش دیگر به عنوان ملاک ورود و غیبت بیش از دو جلسه و عدم رعایت قوانین به عنوان ملاک خروج پژوهش در نظر گرفته شد. شیوه اجرا بدین صورت بود که ابتدا به سازمان آموزش و پرورش شهرستان خرم‌آباد مراجعه نموده، و پس از بیان اهداف پژوهش و اخذ مجوز از سازمان مربوطه، لیستی از مدارس ابتدایی پسرانه تهیه شد. بعد از مشخص شدن مدارس، ضمن مراجعه به هر کدام از آنها و کسب مجوز از مدیران مدارس، با معلمان پایه‌های چهارم، پنجم و ششم در مورد معرفی دانش‌آموزان مصاحبه شد. بعد از مشخص شدن دانش‌آموزان هر مدارس، ضمن جلب رضایت و شرکت داوطلبانه آنان در پژوهش، پرسشنامه‌های احساس تعلق به مدرسه و سازگاری تحصیلی به آنان تحویل داده شد و از آنان خواسته شد که ضمن مطالعه هر یک از سوالات پرسشنامه‌ها، با دقت به آنان پاسخ دهند. از میان دانش‌آموزانی که به پرسشنامه‌های پژوهش پاسخ داده بودند، تعداد ۳۰ دانش‌آموز که نمرات پایینی در احساس تعلق به مدرسه و سازگاری تحصیلی داشتند به روش نمونه‌گیری دردسترس انتخاب

شدند. در ادامه تعداد ۱۵ دانش‌آموز در گروه آزمایش و ۱۵ دانش‌آموز در گروه گواه به شیوه نمونه‌گیری تصادفی جایی داده شدند. آموزش شایستگی هیجانی اجتماعی طی ۹ جلسه ۵۰ دقیقه‌ای (هر هفته ۲ جلسه) به صورت گروهی اجرا شد. پس از اتمام جلسات آموزشی مجدداً از آزمودنی‌های دو گروه پس‌آزمون گرفته شد. پرسشنامه‌ها جهت تجزیه و تحلیل از آزمودنی‌ها اخذ شد. سپس داده‌ها وارد نرم افزار spss نسخه ۲۳ شدند و با استفاده از روش‌های توصیفی (شاخص‌های میانگین و انحراف استاندارد) و با استفاده از آزمون تحلیل کواریانس تک متغیره و چند متغیره (MANCOVA) مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند. برای جمع‌آوری اطلاعات پژوهش از ابزارهای زیر استفاده شده است.

پرسشنامه احساس تعلق به مدرسه: پرسشنامه احساس تعلق به مدرسه توسط بری و بتی (۲۰۰۵) ساخته شده است. این پرسشنامه دارای ۶ خرده مقیاس احساس تعلق به همسالان، احساس مشارکت در مدرسه، احساس مشارکت در جامعه، ارتباط با مدرسه، حمایت معلم از دانش‌آموزان و احساس رعایت عدالت و احترام در مدرسه می باشد. ضریب پایایی پرسشنامه از طریق آلفای کرونباخ برای کل پرسشنامه ۰/۷۵ و برای مؤلفه‌های احساس تعلق به همسالان ۰/۷۳، حمایت معلم ۰/۸۹، احساس رعایت احترام و عدالت در مدرسه ۰/۷۵، مشارکت کردن در جامعه ۰/۸۴، ارتباط فرد با مدرسه ۰/۶۹ و مشارکت علمی ۰/۷۸ گزارش شده است (بری و بتی، ۲۰۰۵). سرائی و یوسفی (۱۴۰۲) در پژوهشی میزان پایایی را با ضریب آلفای کرونباخ برای مقیاس‌های احساس تعلق به همسالان، احساس مشارکت در مدرسه، احساس مشارکت در جامعه، ارتباط با مدرسه، حمایت معلم از دانش‌آموزان و احساس رعایت عدالت و احترام در مدرسه به ترتیب برابر با ۰/۸۲، ۰/۶۹، ۰/۶۶، ۰/۶۳، ۰/۵۶ و ۰/۶۴ به دست آوردند. در این پژوهش میزان پایایی بر اساس ضریب آلفای کرونباخ برابر با ۰/۷۵ بود.

پرسشنامه سازگاری تحصیلی: پرسشنامه سازگاری تحصیلی توسط بیکر و سریاک (۱۹۸۴) ساخته شده است. این مقیاس دارای ۲۴ گویه و سه بعد کوشش تحصیلی (سؤالات ۱، ۶، ۸، ۱۱، ۱۶، ۱۲، ۲۰، ۱۸)، رضایت از محیط تحصیلی (سؤالات ۳، ۴، ۵، ۱۰، ۱۴، ۱۷، ۱۹، ۲۱، ۲۳، ۲۴) و وضوح اهداف (سؤالات ۲، ۷، ۹، ۱۳، ۲۲) است که با یک مقیاس لیکرت هفت درجه‌ای (اصلاً، بسیار کم، کم، تا حدودی، زیاد، بسیار زیاد و کاملاً) که هر ماده دارای ارزشی بین ۱ تا ۷ است، سازگاری تحصیلی را می‌سنجد. دامنه امتیاز قابل کسب بین ۲۴ تا ۱۶۸ و میانگین امتیاز قابل کسب ۹۶ است. در پژوهش محمدی (۱۳۹۵) روایی پرسشنامه توسط اساتید و متخصصان این حوزه تأیید شد و پایایی این مقیاس به روش آلفای کرونباخ بررسی شد که میزان آلفای کرونباخ ۰/۸۰ بدست آمد که نشان دهنده پایایی مناسب این مقیاس است. در این پژوهش میزان پایایی بر اساس ضریب آلفای کرونباخ برابر با نمره ۰/۷۱ بود.

بسته آموزشی مبتنی بر شایستگی هیجانی- اجتماعی: در این پژوهش، از مداخله محقق ساخته- ای استفاده شد که محتویات آن بر مبنای تحلیل معادلات ساختاری شایستگی هیجانی- اجتماعی طراحی شده و به لحاظ آماری جو عاطفی خانواده، جو مدرسه، عملکرد اجرایی، مهارت‌های ارتباطی، انگیزه تسلط اجتماعی و خودتنظیمی هیجانی در آن نقش داشتند. بسته آموزشی پس از تایید چند نفر از اعضای هیات علمی روانشناسی تربیتی به عنوان یک مداخله، طراحی گردید که صورت نهایی آن به لحاظ روایی محتوایی مورد تایید اساتید قرار گرفت. این بسته آموزشی طی ۹ جلسه آموزشی به مدت هفته‌ای ۲ جلسه اجرا شد که به شرح ذیل می‌باشد:

جدول ۱. خلاصه محتوای جلسات آموزش مبتنی بر شایستگی هیجانی- اجتماعی

جلسات	محتوای جلسات
اول	معارفه و ایجاد رابطه حسنه، معرفی مشاور به اعضا، آشنایی و معرفی اعضای گروه به یکدیگر، تعیین شرایط و مقررات جلسات و اجرای پیش‌آزمون، مفهوم‌سازی مقدماتی درباره مهارت‌های هیجانی و اجتماعی.

دوم	معرفی آموزش شایستگی هیجانی- اجتماعی برای هریک از اعضاء، بیان اهمیت و ضرورت شایستگی هیجانی- اجتماعی، آموزش مهارت های همدلی، کارگروهی، رهبری و اتحاد، بازخورد سازنده و حل مسئله، تاثیر هیجانها بر مغز و بدن، آموزش شایستگی های اجتماعی مانند توانایی تشکیل و حفظ ارتباط سالم، شرکت در فعالیت های اجتماعی و تعامل مناسب با افراد.
سوم	در این جلسه به آموزش مفهوم جو عاطفی خانواده، اهمیت رابطه مادر- فرزندی، رابطه پدر- فرزندی، اعتماد به والدین و اهمیت امنیت در خانواده پرداخته شد.
چهارم	بررسی تکالیف، نظرخواهی و تعامل با دانش آموزان درباره جو مدرسه، آشنایی با جو مدرسه، بررسی فضای حاکم بر مدرسه، تعریف جو مدرسه، جو مدرسه مثبت، بیان اهمیت رابطه دانش آموزان با دانش آموزان دیگر و کارکنان مدرسه.
پنجم	در این جلسه به آموزش خودکنترلی، خودنظارتی و آموزش سازمان دهی پرداخته شد. همچنین تمرین هایی به منظور تثبیت مفهوم عملکرد اجرایی به دانش آموزان در قالب کارت های رنگی داده شد.
ششم	مرور تکالیف جلسه قبل، آموزش مهارت های ارتباطی، آموزش ایفای نقش به منظور تقویت مهارت ارتباطی در دانش آموزان، ارائه بازی های گروهی به منظور روشی تعاملی و جذاب برای آموزش مهارت های ارتباط کلامی و غیرکلامی، متقاعدسازی، همکاری و ایجاد رابطه.
هفتم	آموزش پیامدهای شناختی واکنش های هیجانی، آموزش پیامدهای فیزیولوژیک واکنش های هیجانی، بیان پیامدهای رفتاری واکنش های هیجانی و رابطه این سه باهم، معرفی علائم جسمانی، علائم رفتاری و علائم شناختی، معرفی هیجان و اجتناب به عنوان شاخص های اختلال هیجانی.
هشتم	شرح و بررسی پشتکار شناختی در انجام تکالیف برای دانش آموزان، شرح پشتکار اجتماعی با بزرگسالان در انجام تکالیف، شرح پشتکار اجتماعی با همسالان در انجام تکالیف و ذکر مثال هایی از آن، شرح و بیان دستیابی به لذت تسلط هنگام انجام تکالیف با کودکان دیگر.
نهم	جمع بندی مطالب ارائه شده در طول دوره آموزشی، گرفتن پس آزمون از متغیرهای وابسته پژوهش از دو گروه آزمایش و گواه.

یافته ها

در جدول ۱. یافته های جمعیت شناختی افراد گروه های مورد مطالعه گزارش شده است.

جدول ۱. جنسیت و سن شرکت کنندگان تفکیک دو گروه آزمایش و کنترل

sig	χ^2	فراوانی گروه کنترل	فراوانی گروه آزمایش	اطلاعات دموگرافیک	
				جنسیت	دختر
۷۱.۰	۱۳.۰	۹	۸	جنسیت	دختر

		۶	۷	پسر	
		۳	۴	۱۰ سال	سن
۸۹.۰	۲۳.۰	۶	۵	۱۱ سال	
		۶	۶	۱۲ سال	

همانگونه که نتایج جدول نشان می‌دهد دو گروه در متغیر جنسیت و سن تقریباً همگن می‌باشند. نتایج آزمون خی دو نیز نشان می‌دهد تفاوت دو گروه از نظر جنسیت و سن معنادار نمی‌باشد ($p < 0.05$). اطلاعات توصیفی مقیاس‌های احساس تعلق به مدرسه و سازگاری تحصیلی در جدول ۲ به تفکیک پیش‌آزمون و پس‌آزمون در گروه آزمایش و کنترل ارائه شده است.

جدول ۲. اطلاعات توصیفی احساس تعلق به مدرسه و سازگاری تحصیلی به تفکیک مرحله سنجش در

گروه

پس آزمون	پیش آزمون	عوامل شاخص آماری		متغیر
۸۰.۱۴	۳۳.۱۲	میانگین	گروه	احساس تعلق به همسالان
۸۲.۱	۶۹.۲	انحراف معیار	آزمایش	
۸۰.۱۰	۵۳.۱۱	میانگین	گروه کنترل	
۰۵.۳	۰۳.۲	انحراف معیار		
۱۳.۱۵	۳۳.۱۰	میانگین	گروه	احساس مشارکت در مدرسه
۵۶.۲	۲۳.۲	انحراف معیار	آزمایش	
۶۷.۱۰	۸۷.۱۰	میانگین	گروه کنترل	
۷۰.۳	۵۰.۲	انحراف معیار		
۸۰.۱۳	۸۷.۱۱	میانگین	گروه	احساس مشارکت در جامعه
۱۱.۲	۳۹.۲	انحراف معیار	آزمایش	
۲۷.۱۰	۰۰.۱۱	میانگین	گروه کنترل	
۵۲.۳	۲۴.۲	انحراف معیار		
۶۷.۱۴	۳۳.۱۰	میانگین	گروه	ارتباط با مدرسه
۱۹.۲	۴۴.۲	انحراف معیار	آزمایش	
۰۷.۸	۲۰.۹	میانگین		

۴۹.۲	۵۷.۱	انحراف معیار	گروه کنترل	
۴۰.۱۳	۴۷.۱۰	میانگین	گروه	حمایت معلم
۱۱.۳	۰.۶۵	انحراف معیار	آزمایش	
۶۷.۱۰	۴۷.۱۱	میانگین	گروه	
۷۴.۳	۶۸.۳	انحراف معیار	کنترل	
۸۰.۱۳	۳۳.۱۱	میانگین	گروه	احساس رعایت عدالت
۰.۱۲	۵۳.۲	انحراف معیار	آزمایش	
۵۳.۱۰	۱۳.۱۱	میانگین	گروه	
۹۵.۲	۱۷.۲	انحراف معیار	کنترل	
۶۰.۸۵	۶۷.۶۶	میانگین	گروه	احساس تعلق به مدرسه
۵۸.۶	۸۰.۹	انحراف معیار	آزمایش	
۰۰.۶۱	۲۰.۶۵	میانگین	گروه	
۹۴.۸	۶۲.۶	انحراف معیار	کنترل	
۸۷.۳۱	۵۳.۲۶	میانگین	گروه	کوشش تحصیلی
۶۰.۳	۸۵.۴	انحراف معیار	آزمایش	
۲۰.۲۶	۸۷.۲۶	میانگین	گروه	
۷۸.۲	۰.۲۳	انحراف معیار	کنترل	
۵۳.۳۴	۹۳.۳۲	میانگین	گروه	رضایت از محیط تحصیلی
۵۲.۴	۵۲.۵	انحراف معیار	آزمایش	
۴۰.۳۲	۸۰.۳۲	میانگین	گروه	
۵۶.۴	۶۵.۴	انحراف معیار	کنترل	
۸۷.۲۲	۷۳.۱۷	میانگین	گروه	وضوح اهداف
۵۵.۱	۳۷.۳	انحراف معیار	آزمایش	
۵۳.۱۷	۲۷.۱۸	میانگین	گروه	
۲۹.۴	۴۵.۴	انحراف معیار	کنترل	
۲۷.۸۹	۲۰.۷۷	میانگین	گروه	سازگاری تحصیلی
۱۰.۶	۸۲.۱۰	انحراف معیار	آزمایش	
۱۳.۷۶	۹۳.۷۷	میانگین	گروه	
۷۲.۱۰	۰.۹۱	انحراف معیار	کنترل	

همچنان که ملاحظه می‌شود میانگین گروه آزمایش در مرحله پس‌آزمون، نسبت به پیش‌آزمون افزایش نشان می‌دهد. براساس نتایج مندرج در جدول، می‌توان به این توصیف دست زد که اجرای آموزش شایستگی هیجانی-اجتماعی باعث افزایش مؤلفه‌های احساس تعلق به مدرسه و سازگاری تحصیلی دانش‌آموزان است.

قبل از اجرای آزمون تحلیل کوواریانس چند متغیری، پیش‌فرض نرمال بودن داده‌ها با آزمون شاپیرو ویلک انجام شد. این پیش‌فرض حاکی از آن است که تفاوت مشاهده‌شده بین توزیع نمرات گروه نمونه و توزیع نرمال در جامعه برابر با صفر است. نتایج این آزمون نشان داد که تمام متغیرها در پیش‌آزمون-پس‌آزمون و پیگیری از توزیع نرمال پیروی می‌کنند. همچنین به‌منظور بررسی پیش‌فرض یکنواختی واریانس‌ها از آزمون لوین استفاده شد. اگر معنی‌داری در آزمون لوین بالاتر از ۰/۰۵ باشد، این پیش‌فرض برقرار است. در این پژوهش نتایج آزمون لوین متغیرهای پژوهش برقرار بود ($p > 0/05$). بنابراین نتایج آزمون تحلیل کوواریانس چندمتغیری در جدول ۳ گزارش شده است. جدول ۳. آزمون تحلیل کوواریانس چند متغیری نمرات ابعاد احساس تعلق به مدرسه و سازگاری تحصیلی

در دو گروه

شاخص‌های آماری اثر	آزمون	ارزش	F	Df فرضیه	Df خطا	Sig	ضریب اینتا
تفاوت دو گروه با کنترل اثر پیش‌آزمون	اثر پیلای	۰.۹۲	۶۳.۱۴	۰۰.۹	۰۰.۱۱	۰۰۱.۰	۹۲.۰
	لامبدای ویلکس	۰.۰۸	۶۳.۱۴	۰۰.۹	۰۰.۱۱	۰۰۱.۰	۹۲.۰
	اثر هتئینگ	۹۷.۱۱	۶۳.۱۴	۰۰.۹	۰۰.۱۱	۰۰۱.۰	۹۲.۰
	بزرگترین ریشه روی	۹۷.۱۱	۶۳.۱۴	۰۰.۹	۰۰.۱۱	۰۰۱.۰	۹۲.۰

نتایج جدول ۳ نشان می‌دهد پس از حذف اثر پیش‌آزمون با روش تحلیل کوواریانس چندمتغیری، یک اثر معنی‌دار برای عامل آموزش شایستگی هیجانی-اجتماعی «متغیر مستقل» وجود دارد. این اثر

نشان می‌دهد که حداقل بین یکی از مولفه‌های احساس تعلق به مدرسه و سازگاری تحصیلی دانش‌آموزان که با آموزش شایستگی هیجانی-اجتماعی آموزش دیده‌اند، با دانش‌آموزان گروه کنترل تفاوت معنادار وجود دارد (لامبدای ویلکس = $0/08$ ، $p > 0/05$).

جدول ۴: آزمون تحلیل کوواریانس یک راهه در متن تحلیل کوواریانس چندمتغیری

شاخص آماری متغیرها	منبع تغییر	SS	df	MS	F	سطح معناداری	ضریب اینا
احساس تعلق به همسالان	گروه	۷۷.۶۲	۱.۰۰	۷۷.۶۲	۱۴.۷۰	۰.۰۰۱	۰.۴۰
	خطا	۱۱۶.۲۰	۲۲.۰۰	۵.۲۸			
احساس مشارکت در مدرسه	گروه	۱۴۷.۶۴	۱.۰۰	۱۴۷.۶۴	۱۶.۸۱	۰.۰۰۱	۰.۴۳
	خطا	۱۹۳.۲۵	۲۲.۰۰	۸.۷۸			
احساس مشارکت در جامعه	گروه	۶۶.۶۰	۱.۰۰	۶۶.۶۰	۱۱.۷۲	۰.۰۰۲	۰.۳۵
	خطا	۱۲۴.۹۸	۲۲.۰۰	۵.۶۸			
ارتباط با مدرسه	گروه	۲۵۰.۸۶	۱.۰۰	۲۵۰.۸۶	۳۹.۹۶	۰.۰۰۱	۰.۶۵
	خطا	۱۳۸.۱۰	۲۲.۰۰	۶.۲۸			
حمایت معلم	گروه	۵۰.۸۷	۱.۰۰	۵۰.۸۷	۱۰.۱۲	۰.۰۰۴	۰.۳۲
	خطا	۱۱۰.۵۶	۲۲.۰۰	۵.۰۳			
احساس رعایت عدالت	گروه	۸۵.۱۶	۱.۰۰	۸۵.۱۶	۱۷.۸۴	۰.۰۰۱	۰.۴۵
	خطا	۱۰۵.۰۱	۲۲.۰۰	۴.۷۷			
کوشش تحصیلی	گروه	۲۴۹.۳۱	۱.۰۰	۲۴۹.۳۱	۵۶.۸۰	۰.۰۰۱	۰.۶۹
	خطا	۱۰۹.۷۳	۲۵.۰۰	۴.۳۹			
	گروه	۳۲.۳۹	۱.۰۰	۳۲.۳۹	۲.۴۰	۰.۱۳	۰.۰۹

			۱۳.۵۰	۲۵.۰۰	۳۳۷.۵۹	خطا	رضایت از محیط تحصیلی
۰.۶۳	۰.۰۰۱	۴۱.۸۹	۲۳۸.۴۶	۱.۰۰	۲۳۸.۴۶	گروه	وضوح اهداف
			۵.۶۹	۲۵.۰۰	۱۴۲.۳۱	خطا	

نتایج جدول ۴ نشان می‌دهد، با حذف تاثیر متغیر پیش‌آزمون، وجود تفاوت معنادار در مؤلفه‌های احساس تعلق به مدرسه و همچنین مؤلفه‌های کوشش تحصیلی و وضوح اهداف دانش‌آموزان گروه آزمایش نسبت به گروه کنترل، تایید می‌گردد. همان‌گونه که از نتایج جدول ۴ ملاحظه می‌گردد سطح معناداری حاصل شده برای مؤلفه‌های احساس تعلق به مدرسه و همچنین مؤلفه‌های کوشش تحصیلی و وضوح اهداف در مقایسه با سطح معناداری ۰/۰۰۵۵ به دست آمده از اصلاح بنفرونی (تقسیم سطح معناداری ۰/۰۵ بر ۹ متغیر وابسته) کوچکتر می‌باشد. در نتیجه با توجه به میانگین‌های حاصل شده می‌توان گفت با ۹۵ درصد اطمینان مؤلفه‌های احساس تعلق به مدرسه و همچنین مؤلفه‌های کوشش تحصیلی و وضوح اهداف گروه آزمایش نسبت به گروه کنترل بهبود داشته است.

بحث و نتیجه‌گیری

هدف از پژوهش حاضر بررسی اثربخشی آموزش مبتنی بر مدل شایستگی هیجانی - اجتماعی بر احساس تعلق به مدرسه و سازگاری تحصیلی دانش‌آموزان پسر مقطع ابتدایی بود. نتایج حاصل از تجزیه و تحلیل یافته‌های پژوهش نشان داد که آموزش مبتنی بر مدل تدوین شده در پژوهش فعلی به‌طور کلی بر احساس تعلق به مدرسه و سازگاری تحصیلی دانش‌آموزان تاثیر مثبت و معناداری دارد. بدین ترتیب که ابتدا نتایج حاکی از اثربخشی آموزش مبتنی بر مدل شایستگی هیجانی اجتماعی

بر احساس تعلق به مدرسه و مولفه‌های آن (احساس تعلق به همسالان، احساس مشارکت در مدرسه، احساس مشارکت در جامعه، ارتباط با مدرسه، حمایت معلم از دانش‌آموزان و احساس رعایت عدالت و احترام در مدرسه) در دانش‌آموزان بود. تاکنون در پژوهشی به اثربخشی آموزش مبتنی بر شایستگی هیجانی اجتماعی بر احساس تعلق به مدرسه دانش‌آموزان پرداخته نشده است، با این حال یافته به دست آمده در پژوهش حاضر همسو با نتایج پژوهش‌های اریکسن و برو (۲۰۲۳)، بدری گرگری و همکاران، (۱۳۹۸)، نزاکتی هاشمیان و همکاران، (۱۴۰۰)، تاربتسکی و همکاران، (۲۰۱۷)، فری و همکاران، (۲۰۰۵)، سورنتی و همکاران، (۲۰۲۰) است. نتایج هر یک از پژوهش‌های ذکر شده نشان داد که شایستگی هیجانی اجتماعی دانش‌آموزان با متغیرهایی که به نوعی در ارتباط با مدرسه هستند، رابطه معناداری دارند. در تبیین این یافته پژوهش می‌توان گفت که احساس تعلق به مدرسه به معنای داشتن کیفیت ارتباط دانش‌آموز با مدرسه، احساس مراقبت شدن و دریافت احترام از سوی معلمان، دلبستگی به مدرسه، میزان مشارکت و مشغولیت در مدرسه و تعهد به ارزش‌ها و باورهای مدرسه در نظر گرفته می‌شود (سلیمان‌پور عمران، ۱۴۰۰) به عبارت دیگر محور اساسی در تعریف احساس تعلق به مدرسه کیفیت ارتباط دانش‌آموز با معلمان، همکلاسی‌ها و باورهای دانش‌آموز به ارزش‌های مدرسه است. از طرفی در آموزش شایستگی هیجانی اجتماعی تاکید بر آموزش مهارت‌های کلیدی چون: روابط بین‌فردی، تصمیم‌گیری مسئولانه، خودآگاهی، آگاهی اجتماعی و خود مدیریتی فرد است. زمانی که دانش‌آموز مجموعه این مهارت‌ها را فرا می‌گیرد، توانایی همدلی با عوامل مدرسه، شرکت در فعالیت‌های گروهی، رهبری و اتحاد در تکالیف مدرسه، کسب بازخورد سازنده و حل مسئله در تکالیف مدرسه، توانایی تشکیل و حفظ ارتباط سالم با معلم و دانش‌آموزان دیگر، شرکت در فعالیت‌های اجتماعی و تعامل مناسب با افراد مدرسه را به خوبی فرا می‌گیرد که نتیجه کسب تمامی این توانایی‌ها و مهارت‌ها دستیابی به حس تعلق بیشتر و بالاتر نسبت به مدرسه است.

در ادامه نتیجه دیگر پژوهش نشان داد که آموزش شایستگی هیجانی اجتماعی بر سازگاری تحصیلی دانش‌آموزان تاثیر معناداری دارد. به بیان دیگر نمره آزمودنی‌ها در تمامی مولفه‌های سازگاری تحصیلی (کوشش تحصیلی، رضایت از محیط تحصیلی، وضوح اهداف) در پس‌آزمون بهبود معناداری پیدا کرده است. تا زمان گزارش این یافته پژوهش و با بررسی پیشینه‌های پژوهشی، تاکنون مطالعه‌ای به بررسی اثربخشی آموزش شایستگی هیجانی اجتماعی بر سازگاری تحصیلی دانش‌آموزان نپرداخته است، با این حال نتایج حاصل از تجزیه و تحلیل این یافته پژوهش به نوعی در راستای یافته‌های دومتروپچ و همکاران، (۲۰۱۷)، مارتینسون و همکاران (۲۰۲۲)، حسینی (۱۳۹۸)، فری و همکاران، (۲۰۰۵) است. در تبیین نتیجه به دست آمده می‌توان گفت مهارت‌های هیجانی اجتماعی دانش‌آموزان که در نتیجه دریافت آموزش شایستگی هیجانی اجتماعی به دست می‌آید، موجب می‌شود که آنان در هنگام مواجه با فعالیت‌های دشوار، راهکارهایی را انتخاب کنند که توانایی انجام آن را داشته باشد و از انتخاب فعالیت‌هایی که باور دارند بیش از حد توان آن‌هاست اجتناب کنند و در نتیجه سازگاری‌شان در امور تحصیلی افزایش پیدا کند. همچنین در تبیین دیگر می‌توان گفت که آموزش شایستگی هیجانی اجتماعی به دانش‌آموزان باعث می‌شود مهارت‌های هیجانی، ارتباطی و اجتماعی کافی را کسب کنند و بتوانند اعتماد به نفس پیدا کنند. افرادی که به خوبی مهارت‌های هیجانی اجتماعی را در جلسات آموزشی به دست می‌آورند و از نظر اجتماعی رفتارهای مطلوب‌تری از خود نشان می‌دهند، مفهوم خود مثبت‌تری دارند و این امر موجب می‌شود محدودیت‌ها و توانایی‌های خود را به شیوه صحیح‌تری ارزیابی، درک و پذیرش کنند، و در نتیجه زمانی که این مهارت‌ها را در مدرسه به کار می‌برند، سازگاری آنان در امور تحصیلی افزایش پیدا می‌کند. همانند هر پژوهشی، پژوهش فعلی نیز خالی از محدودیت نبود که وجود این محدودیت‌ها، تعمیم یافته‌های آن را مستلزم احتیاط بیشتری می‌نماید، از جمله محدود بودن پژوهش به دانش‌آموزان سه پایه ابتدایی (چهارم، پنجم، ششم) شهر خرم‌آباد، تعداد پژوهش‌های انجام شده محدود در زمینه

مسئله پژوهش، عدم کنترل متغیرهای دیگر و نبود مرحله پیگیری اشاره کرد. از این رو پیشنهاد می‌شود که در پژوهش‌های آتی، ضمن اجرای این پژوهش بر روی دختران ابتدایی و دیگر مقاطع تحصیلی، این پژوهش در دیگر نقاط کشور هم اجرا گردد تا از قدرت تعمیم پذیری بالاتری برخوردار شود.

منابع

بدری گرگری، رحیم؛ ادیب، یوسف؛ هاشمی، تورج و عرفانی آداب، الهام (۱۳۹۸). مقایسه اثربخشی برنامه یادگیری اجتماعی-هیجانی کودکان قوی بر شایستگی اجتماعی-هیجانی، تاب‌آوری تحصیلی و احساس تعلق به مدرسه دانش‌آموزان مقطع ابتدایی مناطق برخوردار و محروم شهر همدان. نشریه راهبردهای آموزش در علوم پزشکی، ۱۲ (۴)، ۷۶-۶۱.

<http://edcbmj.ir/article-1-1610-fa.html>

پیری، موسی؛ افسانه، شاهی و برقی، عیسی (۱۳۹۸). رابطه کیفیت تجارب یادگیری دانش‌آموزان در احساس تعلق به مدرسه با نقش واسطه‌ای نگرش به برنامه درسی. مطالعات برنامه درسی، ۱۴

(۵۳)، ۷۶-۵۵. <https://dorl.net/dor/20.1001.1.17354986.1398.14.53.3.6>

حسینی، حسین (۱۳۹۸). تاثیر آموزش مهارت‌های اجتماعی-هیجانی بر بهزیستی ذهنی و سازگاری تحصیلی دانش‌آموزان. فصلنامه علوم حرکتی و رفتاری، ۲ (۱)، ۳۴-۲۰.

https://www.jmbs.ir/article_89494.html

سلیمان‌پورعمران، محبوبه (۱۴۰۰). رابطه فرصت‌های برابر آموزشی با کیفیت زندگی مدرسه‌ای و احساس تعلق به مدرسه با نقش میانجی فرهنگ مدرسه در دبیران متوسطه. نشریه پژوهش‌های

تربیتی، ۹ (۴۳)، ۳۱۶-۳۳۴. <http://erj.khu.ac.ir/article-1-789-fa.html>

عابدی، الناز؛ یوسفی، عماد؛ خواجه پور، لیلا و جوکار، سهیلا (۱۴۰۲). اثربخشی آموزش ذهن- آگاهی بر سازگاری تحصیلی، اضطراب تحصیلی و امید تحصیلی دانش آموزان. *مطالعات روان-شناختی نوجوان و جوان*، ۴ (۸)، ۳۶-۵۱.

<https://dorl.net/dor/20.1001.1.28212525.1402.4.8.3.7>

نزاکتی هاشمیان، حمیده سادات؛ مهدیان، حسین و بخشی پور، ابوالفضل (۱۴۰۰). مقایسه اثربخشی آموزش شایستگی هیجانی-اجتماعی و ذهن آگاهی بر سرزندگی تحصیلی دختران نوجوان. *فصلنامه خانواده درمانی کاربردی*، ۲ (۱)، ۳۰۵-۳۸۵.

<https://doi.org/10.22034/aftj.2022.282461.1068>

همتی، بابک (۱۳۹۹). نقش هیجان‌ات تحصیلی، حمایت از خودمختاری ادراک شده و احساس تعلق به مدرسه در پیش‌بینی سازگاری تحصیلی- اجتماعی دانش آموزان بی سرپرست. *روان‌شناسی مدرسه و آموزشگاه*، ۹ (۱)، ۲۰۸-۲۲۹.

[DOI: 10.22098/JSP.2020.912](https://doi.org/10.22098/JSP.2020.912)

References

- Allen, K., Kern, M. L., Vella-Brodrick, D., Hattie, J., & Waters, L. (2018). What schools need to know about fostering school belonging: A metaanalysis. *Educational Psychology Review*, 30(1), 1-34. <https://psycnet.apa.org/doi/10.1007/s10648-016-9389-8>
- Arslan, G. (2020). School belongingness, well-being, and mental health among adolescents: Exploring the role of loneliness. *Australian Journal of Psychology*. Advance online publication. <http://dx.doi.org/10.1080/00049530.2021.1904499>
- Bagea, I., Ausat, A. M. A., Kurniawan, D. R., Kraugusteeliana, K., & Azzaakiyyah, H. K. (2023). Development of Effective Learning Strategies to Improve Social-Emotional Skills in Early Childhood. *Journal on Education*, 5(4), 14378-14384. <http://dx.doi.org/10.31004/joe.v5i4.2474>
- Coelho, V. A., Marchante, M., & Sousa, V. (2015). "Positive Attitude": A multilevel model analysis of the effectiveness of a Social and Emotional

- Learning Program for Portuguese middle school students. *Journal of adolescence*, 43, 29-38. <http://dx.doi.org/10.1016/j.adolescence.2015.05.009>
- Di Maggio, R., Zappulla, C., Pace, U., Izard, C. E. (2017). Adopting the emotions course in the Italian context: a pilot study to test effects on social-emotional competence in preschool children. *Child Indic Res*, 10(2): 571-590. DOI: [10.1007/s12187-016-9387-x](https://doi.org/10.1007/s12187-016-9387-x)
- Domitrovich, C. E., Durlak, J. A., Staley, K. C., & Weissberg, R. P. (2017). Social-emotional competence: An essential factor for promoting positive adjustment and reducing risk in school children. *Child development*, 88(2), 408-416. <http://dx.doi.org/10.1111/cdev.12739>
- Eriksen, E. V. & Bru, E. (2023). Investigating the links of social-emotional competencies: Emotional well-being and academic engagement among Scandinavian adolescents. *Journal of Educational Research*, 1-15. <https://hdl.handle.net/11250/2978478>
- Frey, K. S., Nolen, S. B., Edstrom, L. V. S., & Hirschstein, M. K. (2005). Effects of a school-based social-emotional competence program: Linking children's goals, attributions, and behavior. *Journal of applied developmental psychology*, 26(2), 171-200. <http://dx.doi.org/10.1016/j.appdev.2004.12.002>
- Gordon, R. A., Crowder, M. K., Aloe, A. M., Davidson, L. A., & Domitrovich, C. E. (2022). Student self-ratings of social-emotional competencies: Dimensional structure and outcome associations of the WCSD-SECA among Hispanic and non-Hispanic White boys and girls in elementary through high school. *Journal of school psychology*, 93, 41-62. <http://dx.doi.org/10.1016/j.jsp.2022.05.002>
- Liu, Y., Carney, J. V., Kim, H., Hazler, R. J., & Guo, X. (2020). Victimization and students' psychological well-being: The mediating roles of hope and school connectedness. *Children and Youth Services Review*, 108, 104674. <https://psycnet.apa.org/doi/10.1016/j.childyouth.2019.104674>
- Martinsone, B., Supe, I., Stokenberga, I., Damberga, I., Cefai, C., Camilleri, L., ... & Grazzani, I. (2022). Social emotional competence, learning outcomes, emotional and behavioral difficulties of preschool children: parent and teacher evaluations. *Frontiers in Psychology*, 12, 6403. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2021.760782>

- Pettus, K. R. (2006). The relationship of parental monitoring to community college student adjustment and achievement: differences by gender, ethnicity, parental education level, and student residence. University of South Carolina.
- Reuland, M. M., & Mikami, A. Y. (2014). Classroom victimization: Consequences for social and academic adjustment in elementary school. *Psychology in the Schools*, 51(6), 591-607. <http://dx.doi.org/10.1002/pits.21770>
- Salaam, B., & Mounts, N. S. (2016). International note: Maternal warmth, behavioral control, and psychological control. Relations to adjustment of Ghanaian early adolescents. *Journal of Adolescence*, 49, 99-104. <https://doi.org/10.1016/j.adolescence.2016.03.006>
- Sorrenti, G., Zölitz, U., Ribeaud, D., & Eisner, M. (2020). The causal impact of socio-emotional skills training on educational success. University of Zurich, Department of Economics, Working Paper, (343). <https://dx.doi.org/10.2139/ssrn.3562877>
- Suan, M. M., Magallanes, C. (2020). Sense of belonging and Self-Esteem of High School Students in a Catholic College. *Philippine Social Science Journal*, 3(2), 87-88. <http://dx.doi.org/10.52006/main.v3i2.174>
- Tarbetsky, A. L., Martin, A. J., & Collie, R. J. (2017). Social and emotional learning, social and emotional competence, and students' academic outcomes: The roles of psychological need satisfaction, adaptability, and buoyancy. In E. Frydenberg, A. J. Martin, & R. J. Collie (eds.), *Social and emotional learning in Australia and the Asia Pacific* (pp. 17-39). Singapore: Springer. https://psycnet.apa.org/doi/10.1007/978-981-10-3394-0_2
- Valka, S. (2015). Management of International students, Academic Adjustment: Challenges and Solutions. *European Scientific Journal*, 3,160-168. <https://eujournal.org/index.php/esj/article/view/5219>
- Wang, Y. (2023). Examining the role of sense of belonging and formative assessment in reducing the negative impact of learning anxiety in mathematics. *European Journal of Psychology of Education*, 1-23. <https://doi.org/10.1007/s10212-023-00701-9>
- Yoo, H. C., Miller, M. J., & Yip, P. (2015). Validation of the internalization of the Model Minority Myth Measure (IM-4) and its link to academic performance and psychological adjustment among Asian American

adolescents. *Cultural Diversity and Ethnic Minority Psychology*, 21(2), 237-246. <https://doi.org/10.1037/a0037648>.